

ЕКОЛОГІЧНА СТАНДАРТИЗАЦІЯ В УКРАЇНІ

Доц. Мазін Ю.О., студентка гр. ЕДМ-21 Крохмаль О.Ю.

Навколишнє природне середовище, його екосистеми, ландшафти і території існують як цілісні структурні об'єднання, які не збігаються з умовним адміністративним поділом, зокрема з державними кордонами. Факторами безпосереднього впливу на людський організм є не лише повітря, вода, а й продукти харчування. З ними до людського організму можуть потрапити шкідливі домішки. Тому виникає потреба у застосуванні стандартів, які охоплюють якість води, повітря і продуктів харчування як взаємопов'язаних екологічних чинників.

Екологічна стандартизація та сертифікація у наш час стали нормою для торговельно-економічних відносин, засобом гарантування високої якості продукції, товарів та послуг. Для реалізації функцій захисту довкілля та зростання якості життя усі закони, нормативні документи і стандарти, що стосуються цих проблем, повинні ґрунтуватись на єдиній науковій і методичній базі. Розроблення та впровадження масштабних проектів у галузі охорони навколишнього природного середовища неможливе без застосування міжнародних стандартів. Захист довкілля розглядається сучасним суспільством як один із пріоритетних напрямів стандартизації у майбутньому, який полягає у розробленні, виготовленні, затвердженні технічних засобів, контролюванні якості загальних правил і норм для аналізу стану довкілля, попередженні забруднення, створенні екологічних технологій тощо.

З метою вироблення і дотримання норм природокористування, які можуть поліпшити стан довкілля, держави розробляють спільні програми. Зокрема, метою Конвенції з питань кліматичних змін, яку було підписано в Ріо-де-Жанейро в 1992 р., є стабілізація концентрації парникових газів на рівні, який запобігатиме небезпечному впливу атмосфери на кліматичну систему Землі.

Економічне обґрунтування і законодавче утвердження норм у галузі охорони довкілля реалізується Міжнародною організацією зі стандартизації (англ. International Organization for Standardization – ISO) при розробленні стандартів у галузі екології. У 2004 р. ISO опублікувала стандарт ISO 14001:2004, положення якого передбачають поглиблену кількісну оцінку аудиторомі аспектів впливу діяльності підприємств на довкілля.

Україна розробляє власну систему стандартизації у галузі природокористування: економічно виправдану і технічно ефективну політику, спрямовану на ефективне і бережливе використання природних ресурсів у процесі структурної перебудови економіки. Її реалізацію започаткувало прийняття Законів України «Про охорону навколишнього

середовища», «Про охорону атмосферного повітря», «Водного кодексу» і т. д. Ці документи передбачають розроблення різними органами виконавчої влади великої кількості підзаконних документів нормативного характеру і формують основні напрями державної політики. Стандарти при цьому виконують роль третього після законів і підзаконних актів рівня законодавчого врегулювання [1].

Нині в Україні працюють три системи стандартизації: Державні стандарти України (ДСТУ), ГОСТи, які ми одержали у спадок від колишнього Радянського Союзу (їх понад 19 тисяч), 50 тис. галузевих стандартів, численні стандарти науково-технічних та інженерних товариств і спілок, технічні умови та стандарти підприємств. Поки що зовсім мало (понад 700) технічних умов, гармонізованих із європейськими нормами. Вихід України на зовнішні ринки потребує подальшого вдосконалення і розвитку системи стандартизації в країні, яка одночасно буде спиратися на європейські норми, яких тепер налічується понад 8000, а в розробці перебувають ще 5000. Проте для того, щоб наша система кореспондувалася із системою європейських країн, необхідно гармонізувати 80 %, тобто 6,4 тис. стандартів [2].

Необхідність дотримання стандартів, орієнтованих на захист навколишнього середовища, підтверджують зміни умов ведення бізнесу у XXI ст. За оцінками експертів, істотний вплив на діяльність сучасних підприємств здійснюють такі фактори, як: зміни міжнародного становища, поява високих технологій, розвиток інформатики, зміни умов праці та необхідність захисту навколишнього середовища.

Враховуючи зазначені фактори, розвиток стандартизації в Україні як на національному, так і на міжнародному рівні має відбуватися у напрямі створення систем екологічного менеджменту, менеджменту якості, стандартизації показників, що комплексно характеризують довкілля та його окремі об'єкти [1].

1. Клименко М. О. Метрологія, стандартизація і сертифікація в екології: Підручник. / М. О. Клименко, П. М. Скрипчук. – К. : Видавничий центр «Академія», 2006. – 368 с.
2. Петрик М. П. Екологічна стандартизація та сертифікація як умова інтеграції України в міжнародні структури / М. П. Петрик // Науковий вісник Волинського національного університету ім. Л. Українки. Серія «Біологічні науки». – 2008. – № 3. – С. 312–318.

Економічні проблеми сталого розвитку: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої пам'яті проф. Балацького О. Ф. (м. Суми, 24–26 квітня 2013 р.): у 4 т. / за заг. ред. О. В. Прокопенко. – Суми : Сумський державний університет, 2013. – Т. 3. – С. 41-43.